

PŘECHOD HLAVNÍCH SIL DO ÚTOKU A ROZVÍJENÍ OPERACE V HLOUBCE

Rychlý rozvoj a zavádění vysoce účinné moderní výzbroje a bojové techniky do soudobých armád nás nutí neustále studovat vliv nových zbraní na oblast vojenského umění. Prostředky ničení v současné době dosáhly takového stupně účinnosti a dosahu, že i ve válce bez použití jaderných zbraní umožňují bojujícím stranám efektivně ničit vybrané objekty nepřítele prakticky do celé hloubky válčiště.

I za těchto změněných podmínek (nebo právě v nich) v plné míře platí ustanovení našich řádů, které říká, že útok je hlavním druhem bojové činnosti a má rozhodující význam pro dosažení vítězství nad nepřítelem.

Přecházet do útoku při zahájení války mohou naše vojska v závislosti na průběhu a trvání předchozího přípravného období. Bude to buď bezprostředně se zahájením agrese nepřítele, nebo když nebyl dostatek času k uvedení vojsk do plné bojové pohotovosti a k včasnému zaujetí operační sestavy před zahájením bojové činnosti, po odražení útoku nepřítele a dokončení rozvinutí vlastních sil.

V prvním případě přechod do útoku bude zpravidla ve svém počátku mít charakter pohraničního střetného sražení. Přitom obě bojující strany budou mít vojska v útočné sestavě a budou usilovat o vzájemné zničení palbou a vedením rozhodných úderů do boků a týlu hlavního uskupení nepřítele.

Charakteristickými znaky tohoto způsobu zahájení války bude nedostatek zpráv o nepříteři, o jeho složení, sestavě a pravděpodobném zámyslu, dále úsilí obou stran o předejití nepřítele v zahájení palby a rozvinutí hlavních sil, ve-

dení bojové činnosti na směrech, rychlý vývoj situace na bojišti a vzájemná hluboká vklínění vojsk bojujících stran.

Vedení pohraničního střetného sražení klade mimořádně vysoké požadavky na vedení, na schopnost velitelů a štábů rychle a přesně na základě eventuálně jen dílčích zpráv o nepříteli analyzovat situaci, přijímat potřebná rozhodnutí a včas vydávat úkoly podřízeným při současném všestranném zabezpečení bojové činnosti vojsk.

Při druhé variantě (přechodu našich vojsk k vedení útočné operace po odražení útoku nepřítel) budeme útok zpravidla zahajovat po zastavení postupu a přechodu úderných uskupení nepřítel do obrany buď překonáním jeho obrany, nebo zasazením hlavních sil k vedení protiúderu a rozhodným rozvíjením úspěchu do hloubky.

Předpokladem úspěchu při této variantě přechodu do útoku je maximální oslabení nepřítel v průběhu odražení jeho napadení, rozvinutí hlavních sil a vytvoření silných úderných uskupení, které zabezpečují potřebnou převahu sil a prostředků na směrech úderů našich vojsk nad nepřítel. Jestliže velitelé a štáby v průběhu předchozí bojové činnosti dostatečně přesně zjistili složení, sestavu a prostory činnosti hlavních sil nepřítel, mohou s velkou pravděpodobností vyhodnotit jeho zámysl a na základě toho upřesnit směry hlavního a dalších úderů vlastních vojsk na nejslabší místa jeho sestavy.

Spolu s rozhodnutím pro přechod do útoku musí velitel už předem vytvářet podmínky pro narůstání síly úderu v jeho průběhu a pro využití dosaženého úspěchu k rychlému rozvíjení útoku do hloubky. K tomu musí mít potřebnou zálohu sil a prostředků, vytvořit z nejvíce bojeschopných vojsk operační manévrovací skupinu a plánovat maximální využití taktických, operačně taktických a operačně vzdušných výsadků k činnosti v hloubce sestavy a v týlu nepřítel.

Z hlediska činnosti nepřítel bude rozvíjení útoku probíhat v různých podmínkách. Nepřítel je ještě schopen udržet téměř celistvou sestavu vojsk a povede úporný boj na zdrženou na celé frontě s využitím výhodných prostorů a čar a povede protiúder a protizteče s cílem zdržet postup našich vojsk do hloubky. Jeho sestava bude už narušena údery našich vojsk a bude klást odpor na směrech útoku jednotlivých úderných uskupení. Tato varianta bude typická v případě, že se našim vojskům podařilo v počáteční fázi útoku obkličít a zničit větší nepřátelská uskupení a vyjít hlavními silami do operačního prostoru, ale též v průběhu útoku v hloubce po zničení vojsk prvního operačního sledu nepřítel.

Rozvíjení útoku do hloubky je jedna z rozhodujících fází útočné operace. Musí probíhat s plnou rozhodností, ve vysokém tempu, při současném vedení paleb a úderů do celé hloubky nepřátelské sestavy s cílem neposkytnout nepříteli možnost a čas na uspořádání sestavy jeho vojsk, na přísun záloh z hloubky, vybudování a organizované zaujetí mezilehlých obranných pásem a postavení nebo na přípravu a vedení protiúderů do odkrytých boků útočících uskupení vlastních vojsk.

Naše vojska musí být při rozvíjení útoku v hloubce kdykoli připravena podle vzniklé situace rychle přecházet k pronásledování nepřítel při zjištění jeho odchodu, k vedení střetných sražení (bojů) s přísunovanými zálohami, popř. na jednotlivých směrech i k přechodu do dočasné obrany k odražení nepřátelských protiúderů a protiztečí.

Z těchto skutečností vyplývá, že jednou z rozhodujících podmínek úspěchu v této fázi operace je dobře organizovaný systém a nepřetržitě vedení průzkumu všeho druhu: Ten spolu s neustálou znalostí situace vlastních vojsk musí velitelům zabezpečit dostatek zpráv o síle a činnosti vojsk nepřítele a včasné přijetí odpovídajících rozhodnutí.

Vlastní činnost vojsk (do jednotlivých svazků a útvarů v to) při rozvíjení útoku v hloubce musí být vysoce samostatná, rozhodná a iniciativní. Vojska musí být připravena rychle přecházet z bojové sestavy do předbojové, popř. pochodové sestavy a naopak s cílem udržet vysoké tempo postupu a nedovolit nepříteli, aby získal čas potřebný k organizaci odporu na výhodných úsecích terénu.

K tomu je nutná vysoká sladěnost činnosti vševojskových svazků působících v prvním sledu s údery frontového a vojskového letectva, raketového vojska a palbami dělostřelectva. Úderné a palebné prostředky musí být neustále připraveny, pružně a rychle reagovat na požadavky a povely vševojskových velitelů, pohotově a přesně vést údery a palbu na objekty a cíle, které brání postupu nebo ohrožují splnění úkolu našich vojsk. Prakticky to znamená, že RVD musí být bezprostředně v bojových (operačních) sestavách útočících vojsk, přemísťovat se po částech tak, aby větší část sil a prostředků byla trvale v pohotovosti k vedení účinné palby na nepřítele. Musíme hledat cesty k vytvoření bezprostřední vazby mezi průzkumem, orgány řízení úderů a palby na VS vševojskových svazů a svazků a výkonnými prostředky, abychom maximálně zkrátili čas potřebný ke zničení cílů od doby jejich zjištění.

Významnou úlohu bude v této etapě plnit kromě frontového i vojskové letectvo. Útvary a jednotky bojových vrtulníků musí mít místo přímo v sestavě vševojskových svazů a svazků a být trvale připraveny k zásahu proti nepříteli podle rozhodnutí příslušných velitelů, v jejichž podřízenosti nebo v jejichž prospěch působí. Jsou zvláště výhodným operativním prostředkem pro rychlé a efektivní ničení odporů nepřítele na směrech postupu našich vojsk, pro vedení boje s uskupením nepřítele za přesunu nebo na čarách rozvinutí k protiúderům a protiztečím, popř. ke splnění dalších nově vzniklých úkolů při boji s nepřítelem.

Organizace PVO při rozvíjení útoku musí odpovídat vysoce dynamickému charakteru činnosti vojsk a zabezpečit účinnou obranu útočících úderných uskupení a jejich palebných prostředků před údery nepřátelského letectva. Moderní mobilní prostředky umožňují úkoly PVO plnit efektivně bezprostředně v bojových sestavách svazků a útvarů z krátkých zastávek, popř. s rozvinutím do bojových sestav v prostorech rozhodující bojové činnosti (např. na čarách rozvinutí, při zasazení do sražení, překonání vodních toků, horských masívů apod.). Jedním z důležitých nových úkolů PVO je účast v boji s bitevními vrtulníky nepřítele, které při hromadném použití mohou vážně ohrozit splnění úkolů našich vojsk.

Vysoké nároky klade rozvíjení útoku na **ženijní** zabezpečení všeho druhu. Jeho hlavním úkolem bude zabezpečit vysoké tempo útoku vlastních vojsk a naopak v obdobích pronásledování ztížit a zpomalit odchod nepřítele, popř. při odražení protiztečí a protiúderů bránit přísunu jeho druhých sledů a záloh a podílet se na jejich odražení a ničení. To vyžaduje nepřetržitě organizovat a vést ženijní průzkum nepřítele a terénu, mít na čelech sestavy útočících vojsk potřebné prostředky k odminování a odtarasování, rychlé úpravě pochodových os a komunikací, překonání vodních překážek aj.

Obdobně hlavním úkolem **chemického** zabezpečení při této činnosti bude účelnou organizací chemického a radiačního průzkumu vytvářet podmínky pro rychlý postup našich vojsk a příslušnými opatřeními chemického zabezpečení čelit účinkům napadení a odstraňovat jeho následky.

Jako v celém průběhu přípravy a vedení útočné operace bude i v této fázi hrát významnou úlohu **radioelektronický boj**. Na jedné straně půjde o ochranu vlastních systémů velení a vojsk před radiotechnickým průzkumem, rušením a samonaváděcími zbraňovými systémy nepřítele s použitím metod pasivní ochrany i aktivního působení proti těmto prostředkům. Na druhé straně bude třeba i v tomto období operace počítat s vysoce aktivním použitím vlastních prostředků REB k ochromení systémů velení nepřítele v rozhodujících etapách bojové činnosti a k řízení úderů na vybrané důležité objekty v jeho sestavě.

Organizace **výbrojního, technického a týlového** zabezpečení při rozvíjení útoku musí odpovídat pohyblivému charakteru boje v tomto období útočné operace a nesmí zaostávat za postupem vojsk. Musí být kdykoli připravena doplnit vojska potřebným materiálem všeho druhu, zvláště PHM a municí, zabezpečovat vysokou návratnost bojové a dopravní techniky a zbraní k bojovým útvarům.

Důležité úkoly plní při rozvíjení útoku v hloubce **operační manévrovací skupiny**. Tyto skupiny budeme zpravidla jako samostatný prvek operační sestavy vytvářet předem, někdy i v průběhu útočné operace a zasazovat do sražení bezprostředně po vzniku mezer v sestavě vojsk nepřítele (tj. armádní OMS obvykle až po ovládnutí prvního, někdy i druhého pásma obrany, frontovou zpravidla po ovládnutí mezilehlého pásma) s cílem rychle proniknout do hloubky, zničit nebo ovládnout důležité objekty nepřítele, zmocnit se prostorů nebo čar důležitých z hlediska zabezpečení činnosti hlavních sil, zabránit nebo zdržet přísun nepřátelských záloh z hloubky, dezorganizovat systém velení a práce týlu nepřítele.

Obdobně je třeba v této etapě operace plánovat a organizovat maximální využití **vrtníkových a vzdušných výsadek**. Jestliže mluvíme o kombinované pozemní a vzdušné operaci, rozumíme pod tímto pojmem kromě hromadného použití frontového a vojskového letectva bezprostředně ve prospěch útočících uskupení pozemního vojska i dovednou kombinaci činnosti hlavních sil působících čelně s obchvatem nepřítele ze vzduchu vysazením a činností výsadek všeho druhu v hloubce a v týlu nepřátelské sestavy. Předností výsadek je operativnost jejich využití. Tzn. možnost v krátké době zorganizovat jejich použití v síle, prostoru a času, kdy je to z hlediska dalšího vývoje operace a boje náležitě a potřebné. Další předností výsadek je překvapení nepřítele, který prakticky až do zahájení vysazení nemá jistotu o prostoru, skutečné síle a budoucí činnosti výsadku. V rámci celkově nepříznivé situace je nucen dodatečně rychle reagovat na její náhlé zhoršení.

Z těchto a mnoha dalších důvodů považujeme novou tendenci ve vedení útočné operace za vysoce progresivní. Musíme studovat a osvojit si možnosti našich prostředků a vojsk v uskutečnění vrtníkových a vzdušných výsadek a v celém průběhu operací počítat s jejich širokým využíváním jako velmi efektivního způsobu narušování celistvosti sestavy nepřítele a vytváření výhodných podmínek pro plnění úkolů vlastním vojskům. Spolu s tím je třeba vidět, že jak použití OMS, tak i výsadek všeho druhu je velmi náročné na práci velitelů a štábů při organizaci jejich zasazení, podpory bojové činnosti v hloubce nepřátelské sestavy, všestranného zabezpečení a velení.

Naopak činnost hlavních sil je nutné v celém dalším průběhu operace operativně organizovat a řídit tak, aby dovedně využívaly činnost OMS a vzdušných výsadků v týlu nepřítele a v nutném případě jim poskytl i nezbytnou podporu a pomoc v plnění uložených úkolů.

K tomu musí být velitelé a štáby všech stupňů v celém období rozvíjení útoku v hloubce připraveni velmi rychle reagovat na vývoj situace, uskutečňovat manévry silami a prostředky, v závislosti na situaci pohotově měnit operační (bojovou) sestavu zasazováním druhých sledů a záloh do mezer k rychlému postupu do hloubky a tím nahradit vojska, která se zavázala do boje při ničení odporů nepřítele.

Nezbytným předpokladem splnění tohoto požadavku je zabezpečení pevného a nepřetržitého velení vojskům při rozvíjení útoku v hloubce. Používaná struktura orgánů velení na operačním a taktickém stupni a moderní prostředky spojení a velení k tomu vytvářejí potřebné podmínky. Velitelé a štáby se musí naučit dovedně využívat všech možností, které se jim v tomto směru nabízejí, plánovat a organizovat rychlé přemístování míst velení za postupujícími vojsky tak, aby nedocházelo k nepřipustným přestávkám ve velení, operativně využívat předsunutá a vzdušná místa velení k zabezpečení osobního řízení vojsk v prostorech a v době, kdy zde probíhá rozhodující bojová činnost.

Při zvažování podmínek úspěchu vedení operace v hloubce je třeba pamatovat na to, že jeho nezbytnou součástí tvoří manévr a zasazení do boje a do sražení druhých sledů a záloh svazků a svazů. To si zřejmě plně uvědomuje i náš potenciální nepřítel a proto boji se zálohami přisunovanými z hloubky, v poslední době na Západě věnují prvořadou pozornost. Nové průzkumné palebné systémy a vysoce přesné zbraně nepřítele, např. PLSS, Assault Breaker, Sotas, jsou kromě jiného určeny i k tomuto účelu a bezpochyby jsou velmi účinným prostředkem zabránění přisunu a ničení druhých sledů a záloh našich vojsk do velké hloubky.

Naši velitelé a štáby všech stupňů proto musí při organizaci operace a boje vydávat konkrétní úkoly podřízeným k vedení neustálého průzkumu, sledování a ničení hlavních prvků těchto zbraňových systémů v celém průběhu bojové činnosti. Spolu s tím musí usilovat o zvýšení účinnosti opatření k utajení zámyslu činnosti našich vojsk a oklamání nepřítele promyšleným plánováním a důslednou realizací maskování vojsk a operačního maskování.

Rozvíjení útoku v hloubce tvoří časově nejrozsáhlejší a z hlediska obsahu jednu z nejdůležitějších fází operace. Dynamický charakter bojové činnosti v tomto období klade po všech stránkách vysoké nároky na velitele, štáby a vojska; na jedné straně na jejich umění v plné míře využít palebné a manévrovací možnosti dané soudobou výzbrojí a technikou, na druhé straně pak na znalosti a umění efektivně ničit moderní palebné systémy, systém protitankové a protivzdušné obrany nepřítele a tím si vytvářet podmínky pro rychlé zničení jeho hlavních sil a splnění stanovených cílů operace.